

Brussel, 28 maart 2025
(OR. en)

7523/25

COH 32

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	6787/25
Betreft:	Cohesie en het cohesiebeleid na 2027 - Conclusies van de Raad (28 maart 2025)

De delegaties vinden in de bijlage de conclusies van de Raad over cohesie en het cohesiebeleid na 2027, die de Raad (Algemene Zaken/Cohesie) tijdens zijn 4090e zitting, op 28 maart 2025, heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over cohesie en het cohesiebeleid na 2027

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

1. HERINNERT eraan dat deze conclusies van de Raad de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader na 2027 onverlet laten;
2. HERINNERT aan zijn conclusies van november 2022 over het cohesiebeleid, van november 2023 over de toekomst van het cohesiebeleid, van juni 2024 over het 9e cohesieverslag en van november 2024 over de rol van het cohesiebeleid bij de aanpak van demografische uitdagingen in de EU;
3. HERINNERT aan de strategische agenda 2024-2029, die op 27 juni 2024 door de Europese Raad is aangenomen, waarin de noodzaak wordt erkend om de economische, sociale en territoriale cohesie te versterken en daarbij te streven naar voortdurende opwaartse convergentie, het verminderen van ongelijkheden, het opschroeven van onze veerkracht en ons concurrentievermogen en het stimuleren van groei op lange termijn in de hele Unie, teneinde de algemene harmonieuze ontwikkeling van de EU te bevorderen;
4. HERINNERT aan de kernboodschap van de Verklaring van Boedapest over de nieuwe deal voor het Europees concurrentievermogen, waarin staat dat in het aangezicht van nieuwe geopolitieke realiteiten en de economische en demografische uitdagingen en gezien de noodzaak om de soevereiniteit, veiligheid, veerkracht en mondiale invloed van de EU te waarborgen, de EU ernaar moet streven concurrerend, productief, innovatief en duurzaam te zijn, waarbij wordt voortgebouwd op economische, sociale en territoriale cohesie en wordt gezorgd voor convergentie;
5. IS INGENOMEN met het feit dat in de politieke beleidslijnen van de voorzitter van de Europese Commissie voor de volgende Europese Commissie 2024-2029 wordt erkend dat we “een sterker cohesie- en groeibeleid nodig [hebben], waarbij de regio’s centraal staan [...] [en dat] samen met de nationale, regionale en lokale autoriteiten [moet] worden opgezet [om] regionale en sociale ongelijkheden aan [te] pakken”;

6. NEEMT NOTA VAN de verslagen van Letta en Draghi¹, waarin wordt vooruitgekeken naar de uitdagingen voor de EU en haar beleid op de eengemaakte markt;
7. NEEMT NOTA van de mededeling van de Europese Commissie “Het EU-kompas voor concurrentievermogen”², die op 29 januari 2025 is aangenomen;
8. ERKENT dat het belangrijk is ervoor te zorgen dat de waarden van de Unie en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie in de praktijk effectief worden toegepast en geëerbiedigd, en dat de financiële belangen van de Unie worden beschermd; HERHAALT in deze context dat er een duidelijk verband bestaat tussen de eerbiediging van de rechtsstaat en het Handvest enerzijds en financiering door de Unie anderzijds, en BENADRUKT het belang van de bescherming van de financiële belangen van de Unie, met inachtneming van de verordening betreffende een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting;

Economische, sociale en territoriale samenhang en de rol daarvan bij het aanpakken van de uitdagingen voor de EU

9. HERINNERT eraan dat de doelstelling van economische, sociale en territoriale samenhang, zoals vastgelegd in de Verdragen, centraal staat in het Europese project en dat EU-beleid en -maatregelen moeten bijdragen tot de verwezenlijking van deze doelstelling door oog te hebben voor de territoriale dimensie en de coördinatie van dat beleid en die maatregelen, indien van toepassing met actieve betrokkenheid van de nationale, regionale en lokale autoriteiten en belanghebbenden; MOEDIGT de Commissie in dit verband AAN de territoriale ongelijkheden tussen de lidstaten en regio's regelmatig te analyseren; WIJST er tegelijkertijd OP dat om de doelstellingen van EU-beleid en -maatregelen te kunnen verwezenlijken de territoriale dimensie onderdeel moet uitmaken van het ontwerp en de uitvoering van dat beleid en die maatregelen;

¹ Enrico Letta, *Much more than a market* (Veel meer dan een markt), april 2024. Mario Draghi, *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe* (De toekomst van het Europese concurrentievermogen – Een strategie betreffende het concurrentievermogen van Europa), september 2024.

² Doc. ST 5785/25.

10. IS BEZORGD over de asymmetrische territoriale en maatschappelijke impact van talrijke uitdagingen waarmee de EU en haar lidstaten en regio's worden geconfronteerd, met name de noodzaak om concurrentievermogen, veerkracht en veiligheid te vergroten en tegelijkertijd de groene en de digitale transitie aan te pakken en de demografische uitdagingen het hoofd te bieden; WIJST EROP dat, als deze uitdagingen niet worden aangepakt, veel regio's te maken kunnen krijgen met geleidelijke divergentie, economische stagnatie of lacunes bij de ontwikkeling, waardoor de economische, sociale en territoriale ongelijkheden in de EU zouden toenemen en het Europees project in gevaar zou komen;
11. BENADRUKT dat er voor de aanpak van deze uitdagingen coördinatie en coherente maatregelen op EU-niveau nodig zijn, die moeten worden ontwikkeld in een nauwe dialoog tussen de Commissie, de lidstaten en, in voorkomend geval, de regionale en lokale autoriteiten en belanghebbenden; BENADRUKT in dit verband dat het belangrijk is duidelijke complementariteiten en synergieën tussen EU-beleidsmaatregelen te bevorderen en overlappingsen tussen verschillende instrumenten te vermijden;
12. IS VAN MENING dat in het kader van het Europees Semester regelmatig aandacht moet worden besteed aan de convergentiedoelstelling en, in voorkomend geval, de territoriale dimensie daarvan, in volledig partnerschap met de lidstaten;

Cohesiebeleid en concurrentievermogen

13. HERINNERT aan het Letta-verslag, waarin wordt benadrukt dat een doeltreffend cohesiebeleid dat in de hele EU op evenwichtige wijze wordt uitgevoerd, een essentiële voorwaarde is voor het welslagen van de eengemaakte markt;
14. ONDERKENT dat in "Het EU-kompas voor concurrentievermogen" wordt aangegeven dat *"een gemoderniseerd cohesiebeleid cruciaal [is] voor meer groei, minder ongelijkheid en meer concurrentievermogen op de eengemaakte markt en om regio's en gemeenschappen te ondersteunen bij hun ontwikkeling op lange termijn en hun rechtvaardige transitie"* en wijst met name op de rol van het bevorderen van vaardigheden en hoogwaardige banen als horizontale katalysator;

15. HERHAALT dat concurrentievermogen en cohesie met elkaar verbonden zijn. Cohesie heeft concurrentievermogen nodig als aanjager van groei, terwijl concurrentievermogen zonder cohesie voorbijgaat aan het volledige potentieel dat de EU te bieden heeft; BENADRUKT de rol van zowel het versterken van het concurrentievermogen van de EU als geheel als het verbeteren van de cohesie tussen landen en regio's, om zo bij te dragen tot de verwezenlijking van de strategische prioriteiten van de EU en in te spelen op de uitdagingen van de EU op een wederzijds versterkende manier;
16. IS VAN MENING dat de EU, om het concurrentievermogen en de veerkracht van Europa te versterken, al haar aanjagers van groei moet mobiliseren; BENADRUKT de rol van het cohesiebeleid bij het bevorderen van het concurrentievermogen door het groeipotentieel van alle gebieden, met inbegrip van de minder ontwikkelde regio's, te benutten en voort te bouwen op de lokale sterke punten; BENADRUKT het belang van strategieën voor slimme specialisatie door samenwerkingsnetwerken op te zetten, onder meer voor kennisoverdracht en onderzoek en innovatie, om regio's te helpen concurrerende capaciteiten te ontwikkelen, regionale waardeketens te versterken en onderdeel te worden van mondiale waardeketens. Dit zou leiden tot meer veerkracht van de regio's op lange termijn, meer opwaartse convergentie en minder inter- en intraregionale verschillen en sociale ontevredenheid;

Grondslagen en kernbeginselen van het cohesiebeleid

17. HERINNERT eraan dat het cohesiebeleid, dat een centraal onderdeel vormt van het Europese integratieproject, het EU-langetermijnbeleid voor structurele investeringen is dat tot doel heeft regionale ongelijkheden in de EU te verkleinen en de opwaartse convergentie en veerkracht van de EU-regio's te vergroten; BENADRUKT dat het cohesiebeleid moet blijven bijdragen tot de verwezenlijking van de strategische doelstellingen en prioriteiten van de Europese Unie en tegelijkertijd gericht moet zijn op nationale en regionale doelstellingen;

18. HERHAALT dat het cohesiebeleid gebaseerd moet blijven op de kernbeginselen ervan, zoals gedeeld beheer, meerlagig bestuur, partnerschap en een mens- en plaatsgebonden aanpak, die worden toegepast naast de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit; HERINNERT eraan dat deze kernbeginselen van cruciaal belang zijn om nationale, regionale en lokale autoriteiten en belanghebbenden naar behoren te betrekken bij de programmering, de uitvoering en het beheer van het cohesiebeleid, dat zo dicht mogelijk bij de Europese burgers en ten bate van hen moet plaatsvinden, zodat de uitvoering van het beleid mensgerichter, meer bottom-up en efficiënter wordt; BENADRUKT dat deze beginselen het hele Europese-integratiemodel versterken en tegelijkertijd een gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid en waarden creëren;
19. VERZOEKT de Commissie de territoriale aanpak te versterken door middel van maatregelen die zijn afgestemd op de behoeften en kansen van de verschillende gebieden; ERKENT dat territoriale instrumenten meer rekening zouden kunnen houden met bestaande territoriale strategieën in de lidstaten; IS VAN MENING dat functionele gebieden, die zijn gebaseerd op onder meer banden tussen stad en platteland, kunnen dienen als een doeltreffend kader voor de uitvoering van op maat gesneden strategieën en kunnen inspelen op uitdagingen die administratieve grenzen overschrijden;
20. BENADRUKT dat het cohesiebeleid moet blijven openstaan voor alle regio's, met bijzondere aandacht voor de minst begunstigde regio's, plattelandsgebieden, gebieden die een industriële overgang doormaken, regio's die te kampen hebben met ernstige en permanente natuurlijke of demografische belemmeringen, zoals de meest noordelijke regio's met een zeer geringe bevolkingsdichtheid, en insulaire, grensoverschrijdende en berggebieden, zoals bedoeld in artikel 174 VWEU; BENADRUKT dat het cohesiebeleid een sleutelrol moet blijven spelen bij het verkleinen van de regionale ongelijkheden in de EU door minder ontwikkelde regio's te helpen hun achterstand in te lopen op de meer ontwikkelde regio's met het oog op opwaartse convergentie van de Unie; ERKENT dat het belangrijk is de uitdagingen in verband met de geopolitieke instabiliteit aan de buitengrenzen van de EU aan te pakken, met bijzondere aandacht voor de lidstaten en de regio's die het zwaarst worden getroffen door Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, met name de regio's die aan Rusland en Belarus of aan Oekraïne grenzen; ERKENT de uitdagingen voor de lidstaten en de regio's in verband met migratiedruk, onder meer als gevolg van de aanhoudende conflicten;

21. ONDERSTREEPT de noodzaak om ervoor te zorgen dat de ultraperifere gebieden binnen de EU hun potentieel ten volle kunnen ontplooien en kunnen bijdragen aan de behartiging van de belangen en waarden van de EU buiten haar Europese grenzen; VERZOEKT de Commissie ten volle gebruik te maken van de mogelijkheden die artikel 349 VWEU biedt, en de regionale integratie van de ultraperifere gebieden te bevorderen en ervoor te zorgen dat in het cohesiebeleid na 2027 passende regels worden opgenomen, en daarnaast hun bijzondere kenmerken en beperkingen in aanmerking te nemen in eventuele andere wetgevingsvoorstellen;
22. ONDERSTREEPT dat alle onderdelen van de Europese territoriale samenwerking sterkere regionale banden smeden, de integratie tussen de lidstaten bevorderen en positieve betrekkingen tussen de EU en haar partnerlanden in de hand werken; VERZOEKT de Commissie na te gaan hoe de interregionale, transnationale en grensoverschrijdende samenwerking kan worden versterkt, met het oog op meer weerbaarheid en een betere werking van de eengemaakte markt en een harmonieuze ontwikkeling over de grenzen heen; BENADRUKT dat de synergieën tussen mainstreamprogramma's en Interreg-programma's moeten worden verbeterd;
23. HERINNERT eraan dat het cohesiebeleid geen crisisresponsinstrument is, maar erkent dat het wel in staat is te reageren op onvoorziene en onverwachte omstandigheden die de ontwikkelingscapaciteit van de regio's zouden kunnen ondermijnen; MOEDIGT de Commissie tegelijkertijd AAN lessen te trekken uit de respons op recente crises vanuit het cohesiebeleid, teneinde de bestaande noodinstrumenten te stroomlijnen en de doeltreffendheid ervan te vergroten;

Governance van het cohesiebeleid

24. BENADRUKT dat het cohesiebeleid onverminderd moet worden uitgevoerd in gedeeld beheer;

25. HERINNERT aan het belang van multi-level governance die doeltreffende interventies op de meest geschikte territoriale niveaus in elke lidstaat mogelijk maakt en tegelijkertijd het gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid versterkt. Multi-level governance faciliteert, samen met gedeeld beheer en dialoog met partners, zowel tijdens de programmerings- als de uitvoeringsfase, de verwezenlijking van op het Verdrag gebaseerde beleidsdoelstellingen en empowert de lidstaten en de regionale en lokale autoriteiten; ROEPT de Commissie er in dit verband toe OP haar rol bij de governance van het cohesiebeleid en de verwezenlijking van de EU-doelstellingen te blijven spelen gezien het territoriale potentieel en de specifieke uitdagingen ervan;
26. VERZOEKT de Commissie ervoor te zorgen dat het governancemodel van het cohesiebeleid de bestaande bevoegdheidsverdeling en het bestaande coördinatiesysteem tussen de verschillende bestuursniveaus in elke lidstaat en de rol van regionale en lokale overheden bij het ontwerp, de programmering, het beheer, de uitvoering, de monitoring en de evaluatie van het beleid blijft eerbiedigen;
27. ONDERSTREEPT dat sterke instellingen, goed bestuur en bestuurlijke capaciteit nodig zijn voor een doeltreffende uitvoering van beleid, hervormingen en investeringen, ook in een context van nieuwe en zich snel ontwikkelende uitdagingen; ROEPT de Commissie er derhalve toe OP om, zonder de bestaande systemen in de lidstaten te ondermijnen, doeltreffende maatregelen voor te stellen ter ondersteuning van de opbouw van administratieve en institutionele capaciteit op nationaal, regionaal en lokaal niveau binnen het kader van het cohesiebeleid;

Doeltreffendheid en efficiëntie van het cohesiebeleid

28. HERINNERT eraan dat het cohesiebeleid een investeringsbeleid voor de lange termijn is en dat de efficiëntie en doeltreffendheid van het cohesiebeleid kunnen worden verbeterd door de aandacht te richten op de resultaten; ERKENT dat het cohesiebeleid hervormingen mogelijk zou kunnen maken die relevant zijn voor de doelstellingen van het cohesiebeleid en die in overeenstemming zijn met de prioriteiten van de Unie, met inachtneming van de prioriteiten van de lidstaten; BENADRUKT dat de belangrijkste beginselen en doelstellingen van het cohesiebeleid in acht moeten worden genomen wanneer besluiten worden genomen over investeringen en hervormingen;

29. VERZOEKT de Commissie opties te onderzoeken voor een meer prestatiegerichte aanpak op basis van de lessen die zijn getrokken uit financiering die niet gekoppeld is aan kosten en vereenvoudigde kostenopties, en op basis van de ervaring met de bestaande modellen, alsook terdege rekening te houden met de beschikbare evaluaties en audits van op prestaties gebaseerde systemen, waaronder die van de Europese Rekenkamer; WIJST EROP dat als er een meer prestatiegerichte aanpak wordt ingevoerd, er behoefte is aan een aanpak die flexibeler is, onder meer in de programmering, en die meer op maat gesneden is, rekening houdend met specifieke territoriale behoeften en uitdagingen;
30. ROEPT OP tot verdere vereenvoudiging en vermindering van de administratieve lasten op alle niveaus en in alle stadia van de programmering, uitvoering, monitoring, controle en audit, zonder afbreuk te doen aan de grondslagen en kernbeginselen van het cohesiebeleid; VERZOEKT de Commissie tegelijkertijd uniformere uitvoeringsregels voor de fondsen van het cohesiebeleid voor te stellen, teneinde een wildgroei aan fondsen te voorkomen en de versnippering van de steun tegen te gaan; ONDERSTREEPT tevens het belang van vereenvoudiging en grotere samenhang van de EU-staatssteunregels voor alle EU-instrumenten, met inbegrip van het cohesiebeleid, en van vereenvoudiging van de procedures voor overheidsopdrachten, waarbij een gelijk speelveld en eerlijke concurrentie op de eengemaakte markt moeten worden gewaarborgd;
31. HERINNERT eraan dat moet worden gezorgd voor harmonisatie en proportionaliteit van de controles en audits en dat de toepassing van het beginsel van één enkele audit moet worden uitgebreid, terwijl er tegelijkertijd strenge normen moeten worden gehanteerd om fraude en corruptie op alle niveaus te voorkomen en te bestrijden;
32. VERZOEKT de Commissie het cohesiebeleid resultaatgerichter te maken, en met name bij het ontwerpen van het toekomstig beleidskader een empirisch onderbouwde aanpak te hanteren en de bestaande monitoring- en evaluatiesystemen verder te ontwikkelen en te vereenvoudigen om te beoordelen hoe investeringen en hervormingen strategische doelstellingen kunnen verwezenlijken, om de instrumenten ten behoeve van het onderzoek naar de potentiële en reële effecten van beleidsinterventies te versterken, en om territoriale effectbeoordelingen verder te integreren in de voorbereiding en evaluatie van beleid;

* * *

33. KIJKT UIT naar de presentatie door de Commissie van de resultaten van de beleidsevaluatie over de gevolgen van toekomstige uitbreidingen voor het cohesiebeleid;
34. IS IN AFWACHTING VAN de ontvangst van voorstellen voor het volgende wetgevingspakket voor het cohesiebeleid zo vroeg mogelijk in 2025 om snelle onderhandelingen en een tijdige en soepele start van de uitvoering ervan mogelijk te maken.
